

Eesti ühiskonna väärtusarendus 2021–2026

I jätkuprogrammi 2015-2020 tulemused

Programmi raames 2015.-2020. aastal ellu viidud tegevused toetasid riiklike õppekavade alusväärtuste rakendumist ja pakkusid süvendatud väärtusarendusalast tuge Eesti koolidele ja lasteaedadele. Programmi teises faasis, 2015.–2020. aasta jätkuprogrammis, keskenduti “Eesti elukestva õppe strateegia 2020” elluviimisele ning uue haridusstrateegia “Tark ja tegus Eesti 2035” visiooniloomele. Eesti haridusasutuste väärtusarenduse ja laste ning noorte väärtuskasvatuse eduka läbiviimise võtmeteguriks on olnud programmi stabiilne riiklik rahastus alates 2009. aastast ning väga hea koostöö erinevate partneritega nii avalikust kui kolmandast sektorist.

Jätkuprogrammi tegevused toetasid EÕS 2020 strateegilisi eesmärke:

- Väärtuspõhise ja õppijakeskse õpikäsituse juurdumine;
- Kooli kui õppiva organisatsiooni toetamine ja tulemuslikkuse hindamine;
- Koolijahi ja õpetaja rolli ümbermõtestamine.

Jätkuprogrammi tegevused valmistasid ette visioonidokumendi „Tark ja tegus Eesti 2035“ peaeesmärke:

- Individuaalseid valikuid toetav „õmblusteta“, st sujuvaid üleminekuid võimaldav haridussüsteem;
- Õppimine kui koostöö ja õpetaja kui teejuht;
- Eesti kultuuri ja eesti keele väärtustamine ning sidusa ühiskonna ehitamine.

Väärtuskasvatuse seisukohalt on oluline, et väärtuspõhise õpikeskkonna loomisega tegeletaks võimalikult vara, sest hoiakud, väärtushinnangud ja väärtused kujunevad reeglina juba varases eas. Sel põhjusel on hoitud lasteaedades väärtusarendust fookuses võrdväärselt koolidega. Kuna hariduse vundamendiks on teadus ja õpetajate ettevalmistamine toimub ülikoolis, on väärtusprogrammi tegevustesse kaasatud üha suuremal määral ka ülikoolid.

Jätkuprogrammi olulisemad mõjud:

- **Väärtusarenduse toebaas on laienenud üle Eesti.** Viie aasta jooksul on programmi sihte toetavate tegevustega (Hea kooli ja hea lasteaiaga tunnustusprogramm, kooli- ja lasteaiaperede sisekoolitused, kriitiliste sõprade nõustamistegevused, õpetajatele mõeldud dilemmamängukoolitused, heade praktikate seminarid jpm) jõutud 74 omavalitsusse 79-st.
- **Eesti hariduse pikaajalises haridusstrateegias „Tark ja tegus Eesti 2035“ on seatud väärtuspõhised sihid ja eesmärgid.** 2019. aastal loodi eetikakeskuse eestvedamisel visioon väärtuste ja vastutuse valdkonnas, mis aitas mõtestada ühiskonna ja hariduselu väärtuselisi aluseid riigi pikaajalise strateegia „Tark ja tegus Eesti 2035“ raames. Välja pakuti paindlike õpiteede ning õmblusteta haridusruumi idee, mis on loogiliseks jätkuks “Elukestva õppe strateegia 2014–2020” peamisele väljakutsele toetada iga õppija individuaalset arengut. “Väärtuste ja vastutuse” visioonipaberi analüüs hõlmas nii üld-, kutse-, kõrgharidust kui ka teadust.
- **Haridusnõustajaid ehk kriitilisi sõpru on rakendatud haridusmuutuste juhtimiseks.** Väärtusarenduse süsteemseks elluviimiseks ja haridusasutustele kujundava tagasiside andmiseks on Tartu Ülikooli eetikakeskus jätkuprogrammi vältel välja koolitanud 14 haridusnõustajat ehk kriitilist sõpra, kes on haridusasutuste partneriks nende väärtusarenduse alaste tegevuste mõju ja tulemuslikkuse hindamisel ning perioodi vältel toimunud haridusmuutuste (koolivõrgu ümberkorraldamine, õpetaja ja koolijuhhi muutuv roll, koolide hindamine jpm) juhtimisel.
- **Väärtuspõhise hariduse idee juurutamiseks on laiapõhjaliselt kaasatud sarnasel eesmärgil tegutsevaid organisatsioone ja kohalikke omavalitsusi.** Perioodi jooksul on Tartu Ülikooli eetikakeskuse osavõtul asutatud Kiusamisvaba Haridustee Eest (KVHT) liikumine, osaletud Huvitava Kooli võrgustiku töös, kaasatud ühisprojektidesse mitmeid teisi väärtuspõhise hariduse rakendumist toetavaid organisatsioone (nt Tervise Arengu Instituut, Lastekaitse Liit, Eesti Pagulasabi, Briti Nõukogu, Ettevõtlik Kool jpt) ning pakutud nõustamisalast tuge koolipidajatele üle Eesti. Hea koostöö on olnud Eesti Rahvusringhäälingu, UNESCO, Avatud Eesti Fondi, Õiguskantsleri büroo, Vabariigi Presidendi Kantselei, Briti Nõukogu, Põhjamaade Ministrite Nõukogu, Norra, Soome, Suurbritannia, Rootsi, Taani saatkondadega.

- **Riiklike õppekavade alusväärtuste ja nüüdisaegse õpikäsituse rakendumise toetamiseks on välja antud metoodilisi materjale.** Väärtuskeskse õpikäsituse praktikasse viimiseks on haridusasutuste juhte, tugispetsialiste ja lapsevanemaid varustatud metoodilise toega, mis arvestab sihtgruppide huve ja vajadusi. Väärtusprogrammi teisel etapil on välja antud 8 raamatut ja õpilastele suunatud väärtusarutelude mängu „Väärtuste avastajad“ kaks käsiraamatut. Lapsevanematele ja kogu laiemale avalikkusele on loodud uus mäng „Eesti rahva sada valikut. Arutelumäng väärtustest“ (2019).

Väärtusprogrammi senise rakendamise suurimad kasutegurid on:

- koolide ja lasteaedade märgatavalt suurenenud huvi väärtusarenduse vastu;
- õpetajate suurenenud teadlikkus oma rollist väärtuskasvatajana;
- deklareeritud ja tegelike väärtuste kooskõlla viimine koolides ja lasteaedades nii lasteaias- ja koolipere igapäevaste tegevuste, juhtimiskultuuri paranemise kui ka õppe- ja kasvatustöö kaudu.

Lisaks sellele on esimese jätkuprogrammi abil pakutud haridusasutustele tuge seoses hariduselus toimunud muutustega, näiteks [õpetaja ja koolijuhi rollide ümbersõnastamise ning hindamise aluste muutmisega](#). Viie aasta jooksul on programmi sihte toetavate tegevustega (tunnustusprogramm, kooli- ja lasteaiaperede sisekoolitused, kriitiliste sõprade nõustamistegevused, õpetajatele mõeldud dilemmamängukoolitused, heade praktikate seminarid jpm) jõutud 74 omavalitsusse 79-st. Sel perioodil on eetikakeskuse tegevustes kokku osalenud 280 kooli ja 127 lasteaeda.

Koolis ja lasteaias toimuv väärtuskasvatus ja haridusasutuste väärtusarendus on pikaajaline protsess. Seetõttu oli I jätkuprogrammi keskmes hea kooli ja hea lasteaias tunnustusprogramm, mille kaudu said koolid ja lasteaiad süstemaatilist tuge oma organisatsiooni eneseanalüüsivõimekuse tõstmiseks, mõju hindamiseks ja õppija väärtuste kujunemise mõtestamiseks. Viie aasta jooksul on tunnustusprogrammis osalenud koolid kokku saatnud 119 eneseanalüüsi ja lasteaiad 87 eneseanalüüsi, mida toetati 102 nõustava külastuse ehk kohtvisiidi kaudu. Tunnustusprogrammile lisaks selgitati iga-aastaselt välja eeskujuvääriv praktika väärtuskasvatases ning jagati ja levitati seda koolituste, seminaride ja konverentside kaudu, kus osales ühtekokku 5689 haridustöötajat üle Eesti.

Nüüdisaegse ja väärtuskasvatusele keskenduva õpikäsituse praktikasse viimiseks jätkati haridusasutuste juhtide, tugispetsialistide ja lapsevanemate varustamist metoodilise toega, mis arvestas sihtgrupi huve ja vajadusi. I jätkuprogrammi raames ilmus ühtekokku 8 väärtusarenduse ja -kasvatuse teemalist raamatut: „Hea kooli käsiraamat“ (2016), „Väärtusarenduse võimalusi. Kogemused ja praktilised vahendid“ (2017), „Eetikakoodeksid. Väärtused, normid ja eetilised dilemmad“ (2017), „Eesti JA Põhjamaad - Eesti KUI Põhjamaa?“ (2017), „Avatud algus: valik retsepte mitmekultuurilise lasteaia kujundamiseks“ (2018), „Kaose ja korra piiril. Kasvatusest ja haridusest. Isiklikult“ (2018), „Tagasiside. Käsiraamat õpetajale, lapsevanemale, koolijuhile“ (2019), „Klassijuhataja käsiraamat. Klassijuhatajale, aineõpetajale, koolijuhile“ (2019).

Perioodi vältel täiendati õpilastele suunatud väärtusarutelude mängu „Väärtuste avastajad“ rände- ja pagulusteemasid (2016) ning terviseteemasid (2017) käsitleva lisakäsiraamatu näol ning loodi laiemale avalikkusele, sh lapsevanematele uus mäng „Eesti rahva sada valikut. Arutelumäng väärtustest“ (2019). Avaldati ka TÜ humanitaar- ja sotsiaalainete arendusrühma õpiobjekt nüüdisaegse õpikäsituse rakendamiseks humanitaar- ja sotsiaalainetes, „Väärtuskasvatuse tunnikavad“ (2018).

Avalikkuse laialdaseks kaasamiseks tehti koostööd paljude huvipooltega, jätkati eetikavaramu Eetikaveeb arendamist ja ning edendati diskussiooni väärtuste ja väärtuskasvatuse üle nii meedias (sh artiklisarjade kaudu Õpetajate Lehes) kui ka raamatute, seminaride, presidendi esseevõistluste/kirjatalgute ja konverentside kaudu (sh korraldati konverentside sari „Ühiseid väärtusi otsides“, haridusteemalised arutelud Arvamusfestivalil ja iga-aastased väärtuskasvatuse konverentsid koolidele ja lasteaedadele).

Täpsema ülevaate kõigist 2015-2020. aastal toimunud tegevustest leiab II jätkuprogrammi taustadokumendi peatükist [„Väärtusprogrammi jätkuprogrammi 2015-2020 tulemused“](#).

II jätkuprogrammi 2021–2026 vajalikkus ja taotletav uus kvaliteet väärtusarenduses võrreldes varasemate programmidega

Eesti ühiskonna väärtusruumi kujunemiseks, hoidmiseks ja edendamiseks on kriitilise tähtsusega tegevuste järjepidevus. Jätkuprogramm 2021–2026 on järg riiklikule programmile

„Eesti ühiskonna väärtusarendus 2009–2013“ ja järgnenud programmidele (2014, 2015–2020). Jätkuprogrammi eesmärgid ja tegevused lähtuvad haridusvaldkonna arengukava 2035 eesmärkidest, keskendudes õppijakesksele õppele ja elukestva, õmblusteta haridustee tagamisele. Sarnaselt arengukavale on väärtusprogrammi ja selle jätkuprogrammi 2021-2026 lähtealusena mõistetud hariduse isiksuslikku, kultuurilist ja ühiskondlikku väärtust.

Seotus haridusvaldkonna arengukavaga 2035

Jätkuprogrammi 2021–2026 tegevused lähtuvad haridusvisiooni ja -strateegia 2035 eesmärkidest, keskendudes õppijakesksele õppele ja elukestva, õmblusteta haridustee tagamisele. Sarnaselt haridusstrateegiale on väärtusprogrammi ja selle jätkuprogrammi 2021-2026 lähtealusena mõistetud hariduse isiksuslikku, kultuurilist ja ühiskondlikku väärtust.

Haridusvaldkonna arengukava 2035 tegevussuunad:

2.1. Nüüdisaegse õpikäsituse põhimõtteid rakendatakse kõigil haridustasemetel ja -liikides ja selleks

- suurendatakse õppija vastutust oma õpingute eest, arvestades, et hoiakud ja väärtushinnangud kujunevad reeglina varasemas eas, ning luues õppijale sihipäraselt võimalusi vastutuse võtmiseks ka kõrgkoolis;
- luuakse vaimselt ja füüsiliselt turvaline õppekeskkond, mis toetab kõiki õppeprotsessi osalejaid;
- pakutakse lapsevanematele tuge ja võimalusi end arendada toetava ja teadliku lapsevanema rollis.

2.3. Toetatakse ühise kultuuri- ja väärtusruumi kujunemist, tagatakse kvaliteetne eestikeelne ja eesti keele õpe ning soodustatakse võõrkeelte õppimist ja selleks

- toetatakse õppeprotsessi raames ühise kultuuri- ja väärtusruumi kujunemist, et suurendada ühiskonna sidusust.

Haridusvaldkonna arengukavas 2035 nimetatud lahendamist vajavad **kitsaskohad:**

- erinevus deklareeritud ja tegelike väärtuste vahel;
- õppeasutuste juhtide ja koolipidajate ebahühtlane valmisolek haridusuuendusteks;
- koolipidajatel, juhtidel ja õpetajatel napib oskusi andmete analüüsimiseks ja kasutamiseks ning oma töö tõenduspõhiseks ja tulemuslikuks juhtimiseks

Väärtusprogrammi toel lasteaedades ja koolides toimuv väärtuskasvatus on osa laiemast ühiskonna väärtusarendusest. Tulevikku vaatav tõhusaim toetav sekkumine saab toimuda lasteaia, koolis ning noorsootöös, kus lapsed ja noored viibivad suure osa oma päevast ning on võimalik kujundada väärtuspõhine õpi- ja kasvukeskkond. Väärtusarendus on pikaajaline protsess. Seetõttu on oluline jätkata senist tööd väärtuspõhise koolikultuuri ja väärtuskasvataja rollis olevate inimeste toetamiseks. See töö sisaldab endas:

- Ühiste väärtuste teadvustamist ja tutvustamist hariduses ja ühiskonnas laiemalt raamatute, artiklite, konverentside-seminaride ja koolituste kaudu;
- lasteaedade ja koolide väärtusarenduse analüüsi võimekuse toetamist hea lasteaia ja hea kooli tunnustusprogrammide kaudu;
- haridusasutuste koolitamist ja nõustamist kriitiliste sõprade abil;
- väärtusselituse metoodiliste vahendite arendamist ja erinevate sidusrühmadele mõeldud väljaannete koostamist ning avaldamist.

Väärtuspõhise hariduse ja väärtusprogrammi rakendamise üheks olulisimaks tulemuseks ongi see, et õppijale – olgu ta õpilane, õpetaja, juht, haridusasutus tervikuna, asutuse pidaja või lapsevanem – on loodud keskkond, kus tal on võimalik oluliste väärtuste üle arutleda, neid koos teiste kooli- või lasteaia pereliikmetega sisustada ja harjutada ning nende kohta kujundavat tagasi- ja edasisidet saada. Kogu kooli- või lasteaia peret haarava väärtusarenduse tulemusena kujuneb sidusgruppidel – õpetajad, tugispetsialistid, juhid, asutusepidajad, lapsevanemad, haridustöötajad mitteformaalses õppes – arusaam väärtushoiakute kujunemise toetamise vajalikkusest varajases eas, ning arenevad oskused, mille abil seda teha. Teadliku väärtuskasvataja rolli võtmine või organisatsiooni teadlik väärtusarendus aitavad tõstatada olulisi väärtusalaseid küsimusi organisatsioonikultuuris ning õppe- ja kasvatustegevuses, hoida väärtuskasvatusele suunatud diskussiooni, lahendada dilemmasid ning püstitada kooli- ja lasteaia pereliikmetega seotud osapoolte (pidajad, laste vanemad) isiklike väärtushoiakuid kujundavaid veelgi keerukamaid küsimusi või ülesandeid.

Individuaalseid valikuid toetava, nn õmblusteta haridussüsteemi rajamiseks on varasemast olulisem lapsevanemate ja asutusepidajate teadlik kaasahaaramine lasteaedade ja koolide arendustegevusse. Just lapsevanemad ning lasteaia- ja koolipidajad saavad olla haridusasutustele võrdväärtseteks partneriteks väärtus- ja tõenduspõhiste valikute tegemisel, kogukonnaliikmete tagasisidestamisel ja toetamisel.

- Jätkuprogrammis 2021-2026 tagatakse koolide ja lasteaegade väärtusarenduse toetamine hea kooli ja hea lasteaia tunnustusprogrammide kaudu, pöörates varasemast suuremat tähelepanu väärtusarendusliku võimekuse ühtlustamisele terve koolivõrgu ulatuses.
- Tunnustusprogrammi edasiarendusena luuakse edendajatele ja eksperditasemele jõudnutele mõeldud tugiprogramm, mille kaudu saavad edasijõudnud koolid ja lasteaiad nii personaliseeritud tuge kui ka rakendust teiste Eesti haridusasutuste ja juhtide nõustamistegevusteks ja koolitamiseks.
- Hea kooli ja hea lasteaia võrgustiku kohtumistel ja sündmustel aset leidv kogemuste vahetus aitab Eesti kooli- ja lasteaiaperede väärtusarenduslikku võimekust ühtlustada. 2021.-2026. aastal korraldatakse laiendatud mahus hea kooli ja hea lasteaia praktikapäevi ja koostööseminare, mille eestvedajateks on peale eetikakeskuse ka edendaja ja eksperdi tasemele jõudnud haridusasutused.
- Uue sihtrühmana on II jätkuprogrammi fookuses haridusasutuse pidajad. Hea kooli ja hea lasteaia tunnustusprogrammile lisandub uue olulise suunana asutusepidajatele mõeldud tunnustusprogramm ja eneseanalüüsi toetav mudel.
- Teise uue sihtrühmana on II jätkuprogrammi fookuses lapsevanemad, keda kaasatakse väärtusarenduse alase tunnustusprogrammi raames toimuvate arutelude, haridusasutuse eneseanalüüsi protsessis osalemise ja koostöökultuuri hea praktika jagamise kaudu.
- Teadvustatud väärtusvalikute tegemine on elukaarepõhine, mistõttu tagatakse väärtusprogrammi elukestva õppe suunaliste tegevuste jätkamine ning programmi elluviija, Tartu Ülikooli eetikakeskuse koostöö teiste kõrgkoolide ja teadusasutustega, ministriumide, kutseorganisatsioonide, vabühenduste ning erasektori ettevõtetega.

Lähtudes haridusvaldkonna riiklike strateegiate arengusuundadest ja nende seotusest Tartu Ülikooli eetikakeskuse eesmärkidega väärtusarenduse valdkonnas on **jätkuprogrammi 2021-2026 keskmes kolm eesmärki:**

1. kooli ja lasteaia kui õppiva organisatsiooni areng hea kooli ja hea lasteaia tunnustusprogrammide ja kriitiliste sõprade toel;
2. lapsevanemate, koolipere ja haridusasutuste pidajate kaasamine väärtuspõhise, koostöise ja õmblusteta haridussüsteemi arendamisel;

3. avatud diskussiooniplatvormi loomine väärtuste üle arutlemiseks ühiskonna tasandil.

Kolme eesmärgi saavutamiseks on jätkuprogrammis 2021–2026 planeeritud tegevusi **laste ja noorte väärtuskasvatuse ning avalikkusele suunatud väärtusarenduse valdkonnas.**

Valdkond: Laste ja noorte väärtuskasvatus

PLANEERITAV TEGEVUS	TAOTLETAV VÄLJUND
<p>1. Eesti hariduse alusväärtuste ja väärtusvalikute analüüsiprotsessi läbiviimine <i>Täidab sätestatud eesmäärke 1 ja 2</i></p>	<p>1.1. Hariduselu pikaajalised sihid ja ümberkorraldused on läbi arutatud õpetajate, koolijuhtide, õpilaste, lapsevanemate ning omavalitsuste esindajatega, mille tulemusel on paranenud teadlikkus Eesti hariduse alusväärtustest ja väärtusvalikutest.</p> <p>1.2. Valminud on strateegiadokument „Eesti hariduse väärtusvalikute analüüs. Väljakutsed ja tugevused“. Strateegiadokumenti on kasutatud haridusvaldkonna arendamiseks ja Eesti hariduse eduloo tutvustamiseks maailmas, mõtestades Eesti-siseselt hariduselu pikaajalisi sihte ja ümberkorraldusi alusväärtuste seisukohalt.</p> <p>1.3. Ajakohastatud on riiklike õppekavade alusväärtuste rakendamist toetav taustamaterjal, mille koostamisel on osalenud eksperdid eetikakeskuse, Haridus- ja Teadusministeeriumi, Eesti elukestva õppe strateegia 2020, haridusvisiooni “Tark ja tegus Eesti 2035” ning haridusstrateegia 2035 meeskondadest.</p>
<p>2. Hea kooli- ja hea lasteaiapidaja mudeli väljatöötamine ja tunnustussüsteemi loomine <i>Täidab sätestatud eesmäärke 1 ja 2</i></p>	<p>2.1 Valminud on hea koolipidaja ja hea lasteaiapidaja mudel ja tunnustussüsteem.</p> <p>2.2 Tunnustusprogrammis osalenud asutusepidajad on saanud eneseanalüüsile tagasiside raportid, analüüsi protsessi on toetatud kriitiliste sõprade nõustamise, hea praktika päevade ja koostööseminaride kaudu.</p> <p>2.3 Asutusepidaja, koolide või lasteaia koostöövormide head praktikad on kirjeldatud eetikakeskuse parima praktika pangas. Parimad näited eneseanalüüsist on avalikustatud kirjutajatega kooskõlastatult eetikaveebis.</p> <p>2.4 Iga-aastaselt on kasvanud tunnustusprogrammist huvitunute ja selles osalenud asutusepidajate arv ja piirkondlik variatiivsus.</p> <p>2.5 Tunnustuse pälvinud asutused veavad aktiivselt eest parima praktika päevi ja koostööseminare hea praktika edasiandmiseks entusiastidelt alustajatele.</p> <p>2.6 Tunnustusprogrammi raames toimuvatel hea praktika päevadel või koostööseminaridel osalejatest moodustavad kolmandiku tunnustusprogrammis mitteosalevad asutusepidajad.</p>
<p>3. Hea kooli ja Hea lasteaia tunnustusprogrammi elluviimine ning tunnustusprogrammi asutuste omavahelise võrgustumise toetamine <i>Täidab sätestatud eesmärgi 1</i></p>	<p>3.1 Tunnustusprogrammis osaleda soovijaid on perioodil 2021-2026 kasvavalt enam kui perioodil 2015-2026.</p> <p>3.2 Osalejate seas on esindatud varasemaga võrreldes suurem paikkondlik või koolitüüpide variatiivsus.</p> <p>3.3 Perioodil 2021-2026 kasvab “Teerajaja”, “Edendaja” ja “Eksperdi” tunnustuse statuudile vastavate koolide ja lasteaedade arv.</p> <p>3.4 Tunnustusprogrammis osalejatele on tunnustus jagatud.</p> <p>3.5 Tunnustusprogrammis osalenud koolid ja lasteaiad on saanud eneseanalüüsile tagasiside raportid,</p>

	<p>arendustegevuse valiku hindamist on toetatud neljas valdkonnas: õppe- ja kasvatustöö, koolikeskkond, juhtimine, koostöö ja head suhted.</p> <p>3.6 Analüüsi protsessi on toetatud kriitiliste sõprade kooli- ja lasteaiavisiitide, parima praktika päevade ja koostööseminaride kaudu.</p> <p>3.7 Parimad näited koolide ja lasteaedade eneseanalüüsides on avalikustatud kirjutajatega kooskõlastatult eetikaveebis.</p> <p>3.8 Toimunud on kogemuste vahetust soodustavad avalikud koostööseminarid ning parima praktika päevad koolide ja lasteaedade koostöö soodustamiseks ning hea praktika edasiandmiseks edasijõudnutelt algajatele.</p> <p>3.9 „Hea kooli eksperdi“ ja „Hea lasteaia eksperdi“ või „Väärtuskasvatuse kooli“ ja „Väärtuskasvatuse lasteaia“ tiitli pälvinud asutused veavad aktiivselt eest parima praktika päevi ja koostööseminare.</p> <p>3.10 Tunnustusprogrammi raames toimuvatel hea praktika päevadel või koostööseminaridel moodustavad kolmandiku osalejatest tunnustusprogrammis mitteosalevad koolid või lasteaiad.</p>
<p>4. Hea kooli ja hea lasteaia programmi tervikmudeli arendamine</p> <p><i>Täidab sätestatud eesmärgi 1,2 ja 3</i></p>	<p>4.1 Väärtusarenduse võimalusi on tutvustatud erinevatele siht- ja sidusgruppidele (õpetajad, tugispetsialistid, juhid, asutusepidajad, lapsevanemad, haridustöötajad mitteformaalses õppes) iga-aastaste väärtuskasvatuse konverentside ning töötubade kaudu, kuhu on kaasatud väärtuskasvatuse valdkonna eksperdid ka mujalt maailmast.</p> <p>4.2 Konverentsi ettekanded ja materjalid on avalikult kättesaadavad eetikaveebis ning leidnud laiemat kajastust haridustöötajatele mõeldud trüki- ja veebimeedia väljaannetes.</p> <p>4.3 Igal konverentsil on osalenud ligi 200 õpetajat, juhti, haridustöötajat ja haridusasutuste pidajat;</p> <p>4.4 Perioodil 2021-2026 kasvab võrreldes varasemaga huvi konverentsil osalemise vastu, sh kasvab lapsevanemate esinduskogudesse kuuluvate osalejate arv.</p> <p>4.5 Hea kooli ja hea lasteaia mudeli indikaatoreid ja mõõdikuid on edasi arendatud.</p> <p>4.6 Teerajaja, edendaja ja eksperdi tiitlile jõudnud koolide ja lasteaedade väärtusarendusliku eneseanalüüsi ülesanded ja toepakkumus on diferentseeritud vastavalt asutuse oskustele, vajadustele ja analüüsifookusele.</p> <p>4.7 Eetikakeskuse meeskond ja väärtusarenduse nõustajad ehk kriitilised sõbrad on saanud täiendavat väljaõpet Eestis ja välismaal.</p>

<p>5. Väärtuskasvatuse alaste raamatute, metoodiliste materjalide ja töövahendite ettevalmistamine ning avaldamine</p> <p><i>Täidab sätestatud eesmärgi 1 ja 2</i></p>	<p>5.1 Avatud on hea kooli ja hea lasteaia tunnustusprogrammi parima praktika pank, mille kasutajatena nähakse õpetajaid, juhte, asutusepidajaid, lapsevanemaid ja mitteformaalses hariduses töötavaid inimesi.</p> <p>5.2 Ilmunud on väärtuskasvatuse alased väljaanded, mille teemavalikul või loomisel kaasati haridusasutuste töötajaid, asutusepidajaid, lapsevanemaid või haridustöötajaid mitteformaalsest haridusest</p> <p>5.3 Eelnimetatud osapooli on suunatud kasutama väljaandeid koostöise õppimiskultuuri loomiseks, rolliväärtuste mõtestamiseks või töö tõendus põhiseks ja tulemuslikuks juhtimiseks.</p> <p>5.4 Väljaannetele toetudes on avaldatud väärtusarenduse veebikursus algajatele ja edasijõudnutele.</p> <p>5.5 On valminud edasiarendused õpilaste ja õpetajate metoodilistele mängudele, mis on leidnud laialdast kasutust Eesti koolides ning lasteaedades, haridustöötajate esmaõppes ja täiendkoolituses.</p>
--	---

Valdkond: Avalikkusele suunatud väärtusarendus

PLANEERITAV TEGEVUS	TAOTLETAV VÄLJUND
<p>6. Avaliku diskussiooni arendamine konverentside sarja ning eetikakollokviumide kaudu</p> <p><i>Täidab sätestatud eesmärgi 3</i></p>	<p>6.1 Toimunud on päevakajalisel teemal konverentside sari “Ühiseid väärtusi otsides ja hoides” ning temaatilised kollokviumid.</p> <p>6.2 Konverentsi ettekanded ja videosalvestused on avalikult kättesaadavad eetikaveebis.</p> <p>6.3 Konverentsil fookuses olevad teemad ja ekspertide ettekanded on leidnud laiema kajastuse trüki- ja veebimeedia väljaannetes.</p>
<p>7. Metoodiliste vahendite ettevalmistamine eri sihtgruppidele väärtuste ja eetika alase refleksiooni suurendamiseks</p> <p><i>Täidab sätestatud eesmärgi 3</i></p>	<p>7.1 Väärtuskasvatuse ja eetika-alast raamatukogu on täiendatud, vahendid on sihtgrupile kättesaadavaks tehtud.</p> <p>7.2 Diskussioonivahend „Eesti rahva sada valikut“ on tuntud ning partneritele atraktiivne kaubamärk. Koostööpartnerid on mängust huvitatud ning eetikakeskus on arendanud mängule laiendusi vastavalt partneri soovile.</p>

<p>8. Väärtuste alase diskussiooni toetamine, kutsudes ühiskonna eri kihte (ühis)väärtuste alasesse arutellu, väärtusprogrammi sihtidest, tegevustest ja väljaannetest teadlikkuse kasvatamine ja info jagamine eri sihtgruppidele. <i>Täidab sätestatud eesmärki 3</i></p>	<p>8.1 Meediamonitooring näitab, et väärtusprogramm on nähtav ning selle teemad kajastatud. 8.2 Avalikus ruumis kohtab üha enam sõnavõtte, mis toovad esile (ühis)väärtuste olulisust. Meedias on diskussiooni algatajaks nii eetikakeskuse eksperdid kui ka teised ühiskonna liikmed. 8.3 Väärtusprogrammi huvipooled (haridustöötajad, poliitikud, ühiskonnaliikmed) on kursis väärtusprogrammi tegevustega ning näevad programmi tegevusi vajalikena. 8.4 Eetikaveeb on kõrge külastatavusega, arenev ja interaktiivne leht, mida tuntakse hea andmepanga ning põneva diskussiooniplatvormina. 8.5 Esseevõistluse traditsiooni on jätkatud, kaasates eri ühiskonnakihte (ühis)väärtuste alasesse arutellu.</p>
---	---

Kokkulepe: Jätkuprogrammi elluviimiseks sõlmitakse igal aastal riigieelarvelise toetuse kasutamise leping, millega täpsustatakse tegevused ning eraldatakse raha Tartu Ülikooli eetikakeskuse taotluse alusel.

Tartus, 8. septembril 2020